

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #9

Economy. Management.

State and Law

Познань/Poznan

29.09.2018- 30.09.2018

U.D.C. 004+62+54+66+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.09.2018) - Warszawa, 2018. - 48 str.

ISBN: 978-83-66030-50-3

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Nakład: 80 egz.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2018

ISBN: 978-83-66030-50-3

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Ćekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

M. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

**КОМПЛЕКСНЫЕ МЕРЫ ПОВЫШЕНИЯ
КАЧЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ,
ОКАЗЫВАЕМЫХ РОСРЕЕСТРОМ, И УЛУЧШЕНИЯ РАБОТЫ
ВЕДОМСТВА В СФЕРЕ КАДАСТРОВОГО УЧЁТА**
Дубовкин К.О., Киселева Н.А.....6

**ПРИОРИТЕТЫ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ
В МОСКОВСКОМ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОМ
УНИВЕРСИТЕТЕ**
Исаева С., Okulicz-Kozaryna T. 10

**ЩОДО ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ
НА РІВНІ МІСТА НА ЗАСАДАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ**
Храмцова І. В. 13

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО
ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ**
Марченко О.А. 18

**РОЛЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ
У СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ**
Дзюрах Ю.М. 22

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ
ВОДОДЕФІЦИТУ**
Мандзик В. М. 25

СООТНОШЕНИЕ ТИПА И ФОРМЫ ГОСУДАРСТВА
Енсаев И. Ш. 28

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЛУЧЕННЯ ПОСВІДЧЕННЯ НА ПРАВО
КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ, ВІДПОВІДНО
ДО СТАТТІ 265-1 КОДЕКСУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВООПОРУШЕННЯ УКРАЇНИ**
Павлович-Сенета Я.П. 31

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЩО ВИНΙΚАЮТЬ
ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ, РЕЄСТРАЦІЇ ТА РЕАГУВАННЯ
НА ПОВІДОМЛЕННЯ В ОРГАНАХ ТА ПІДРОЗДІЛАХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Селюков В.С. 35

**ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД:
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Мовчанюк А.В. 40

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ: ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ

Ярема О. Г. 43

**ІСТОРИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ МЕТОД
ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ АКТА ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ
ПРАВА**

Лепіш Н. Я., Павлович-Сенета Я. П. 46

КОМПЛЕКСНЫЕ МЕРЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ, ОКАЗЫВАЕМЫХ РОСРЕЕСТРОМ, И УЛУЧШЕНИЯ РАБОТЫ ВЕДОМСТВА В СФЕРЕ КАДАСТРОВОГО УЧЁТА

Дубовкин К.О.

Пензенский государственный университет архитектуры
и строительства

Киселева Н.А.

доцент кафедры «Кадастр недвижимости и право»,
к.соц.н. Пензенский государственный университет архитектуры
и строительства

Ключевые слова: государственные услуги, Росреестр, кадастровый инженер, межевой план, технический план, личный кабинет кадастрового инженера, внесение сведений в единый государственный реестр недвижимости.

Keywords: state services, rosreestr, cadastral engineer, land surveying plan, technical plan, personal office of cadastral engineer, information entry in Unified State Property Register.

За последние годы в России был достигнут серьезный прогресс в сфере развития системы государственных услуг. Этому способствовало принятие Федерального закона от 27 июля 2010 года № 210-ФЗ «Об организации предоставления государственных и муниципальных услуг» и иных программных документов, которые закрепили основные направления

совершенствования государственных услуг [1].

Сфера государственных услуг в области земельных отношений, а именно, предоставление земельных участков из государственных и муниципальных земель, согласование схемы расположения земельных участков на кадастровом плане территории, предоставление сведений из ЕГРН, постановка

объектов недвижимости на государственный кадастровый учет и др. так же стремительно развивается. Сократились сроки оказания услуг, предоставлена возможность подачи документов и запросов в электронном виде. Усовершенствован механизм взаимодействия органа регистрации прав не только с правообладателями объектов недвижимости, но и с кадастровыми инженерами. Для последних разработан «Личный кабинет кадастрового инженера». Сервис «Личный кабинет кадастрового инженера» был запущен в январе 2017г. Его функциями являются предоставление актуальной информации из Единого государственного реестра недвижимости об объекте недвижимости, а также проведение предварительной автоматизированной проверки межевых и технических планов, актов обследования, карт-планов территории [2].

Авторы выявили актуальные проблемы функционирования вышеуказанного сервиса и разработали предложения по его совершенствованию. Так считаем необходимым законодательно закрепить необходимость помещения

межевых (далее МП) и технических планов (далее – ТП) в личный кабинет кадастрового инженера. На сегодняшний день это процедура добровольная. Целесообразно развитие функций личного кабинета кадастрового инженера в направлении дальнейшей обработки данных во временном слое ФГИС ЕГРН. После положительной проверки документов загруженному ТП/МП присваивается УИН, который, в случае с ТП, уже должен использоваться для выдачи разрешений на ввод ОКС в эксплуатацию и дальнейшей регистрации права на него. Это позволит сократить время обработки документов, так как сотрудники ФГБУ «ФКП Росреестра» при поступлении заявления уже не будут участвовать в процессе принятия решения. Реализация вышеуказанного предложения позволит вывести на качественно новый уровень взаимодействие между Росреестром, кадастровыми инженерами и органами власти. В частности, для повышения доли заявлений, поданных в электронном виде от органов власти, необходимо внести изменения в ГрК РФ и ЖК РФ, относительно подготовки разрешений на ввод ОКС в экс-

плуатацию и актов приёмочной комиссии о перепланировке жилых помещений в электронном виде для передачи этих документов в Росреестр. Кроме того, следует внести изменения в форму документов, в части того, что данные документы недействительны без ТП с уникальным идентификатором Росреестра. Это позволит упростить передачу документов органами власти в Росреестр и быть уверенными, что введенный объект будет учтен в ЕГРН в том виде, в каком его ввели в эксплуатацию.

Считаем необходимым унифицировать и упростить внесение сведений в заявление в орган регистрации прав о той или иной процедуре. Предлагаем формировать заявление на основании МП и ТП, внесённых в личный кабинет кадастрового инженера: в зависимости от заполненных кадастровым инженером разделов формируется то или иное заявление, а для упрощения ввода персональных данных заявителя достаточно вносить только СНИЛС. Безусловно, требуется доработка электронной схемы МП и ТП, в части формализованного внесения сведений о выпол-

няемых работах и собственнике объекта недвижимости. Причем автоматическое формирование заявления должно быть доступно не только для сотрудников МФЦ, но и реализовано на портале Росреестра или портале государственных услуг.

В случае отсутствия УКЭП (усиленной квалифицированной электронной подписи) у заявителя целесообразно предусмотреть возможность самостоятельного заполнения заявления на портале Росреестра или портале государственных услуг (с присвоением номера) для дальнейшей подачи документов через МФЦ. Это позволит сократить время подачи документов в МФЦ, количество ошибок, допускаемых оператором, и, возможно, будет толчком к предоставлению услуг в электронном виде, так как будет актуально для крупных застройщиков и риэлторов.

Важнейшее направление в развитии ФГИС ЕГРН – внедрение роботизированной обработки документов.

Проверка в соответствии со статьями 25 и 26 218-ФЗ паспортных данных, доверенности, правообладателя и т.п. может производиться

автоматически, что сократит время на проведение юридической проверки, в том числе за счет визуальной сверки данных, и, соответственно, общее время на обработку пакета документов.

Хранение в ЕГРН сведений об адресе, ФИО правообладателя, его паспортных данных и т.д. является избыточной информацией, поскольку данные сведения хранятся в иных базовых государственных информационных ресурсах. Хранение только идентификаторов, по которым можно определить субъект и объект, должно стать приоритетной задачей Росреестра, так как будет со-

кращено время обработки документов и количество ошибок, допущенных в реестре.

Предлагаемый механизм должен заменить систему межведомственного взаимодействия и будет способствовать постепенному внедрению технологии «блокчейн».

Список литературы.

1. Модернизация госуслуг: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ar.gov.ru/ru-RU/typical-Page/typical-page/view/95> дата обращения 17.09.2018г.).
2. Сервис Росреестра «Личный кабинет кадастрового инженера»: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: rosreestr.ru/site/press/news/servis-rosreestra-lichnyy-kabinet-kadastrovogo-inzhenera/ (дата обращения 17.09.2018г.).

ПРИОРИТЕТЫ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В МОСКОВСКОМ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

Светлана Исаева

Московский Государственный Педагогический Университет,
Россия

Tatiana Okulicz-Kozaryna

Политехника Ченстоховская, Польша
Научный руководитель: *Walery Okulicz-Kozaryn*
Педагогический Университет в Кракове, Польша

Слова ключевые: образовательные услуги, потребители услуг, студенты-педагоги, лекция, презентация, электронные средства обучения

Целью исследования был поиск ответа на вопрос: какой способ получения знаний на лекциях предпочитают студенты-педагоги из Московского Государственного Педагогического Университета (МПГУ)? Данная цель вытекает из риторического вопроса дидактики: «Как учить?».

Основными методами исследования были анкетирование и статистическая обработка [1]. Исследование выполнено в апреле-сентябре 2018 г. в МПГУ путем опроса 3 групп студентов-педагогов (табл.).

При проведении анкетирования, в числе главных, был вопрос

«Какой метод обучения на лекциях Вам нравится больше всего?».

Этот вопрос имел три варианта ответа:

1. Лектор имеет презентацию, и студенты пишут со слайдов.
2. Лектор медленно диктует, и студенты пишут под диктовку.
3. Лектор быстро рассказывает, и студенты конспектируют.

Результаты

По результатам обработки анкет, ниже представлен рисунок, показывающий долю студентов-педагогов, предпочитающих лекции с презентацией (визуальный способ проведения лекций).

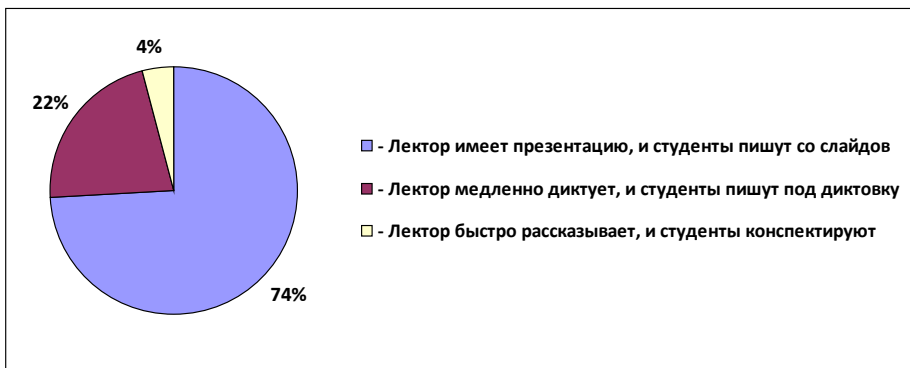
Таблица

Характеристика респондентов

№	Специальность	Кол-во, (м/ж/ без отв.)	Форма обучения	Университет
1	Учитель истории, 1 степень	21 (11/8/2)	очные	МПГУ
2	Учитель начальных классов, 1 степень	24 (0/23/1)	очные	МПГУ
3	Логопедия, 1 степень	27 (1/25/1)	очные	МПГУ
	Всего респондентов:	72		

Рисунок показывает, что доля респондентов, выбравших проведение лекций с презентацией составляет большинство среди опрошенных студентов (74,30%). Около $\frac{1}{5}$ части студентов-педагогов сохраняют приверженность традиционному, слуховому способу проведения лекций. При этом, только $\frac{1}{5}$ часть среди опрошенных студентов предпочитает писать лекции традиционно, под диктовку преподавателя.

Использование методов статистической обработки (в частности, математического ожидания и среднеквадратичного отклонения для генеральной совокупности), позволяет отнести полученный результат на всех студентов-педагогов МПГУ с точной, контролируемой вероятностью. Это значит, что преподаватели должны оказывать образовательные услуги на лекциях, в большей степени, с применением электронных презентаций.

Рисунок. Предпочтения студентов-педагогов из МПГУ при выборе способа получения знаний на лекциях, 72 респондента

Выводы

Большая часть студентов-педагогов МПГУ предпочитают визуальный способ проведения лекций. Преподаватели МПГУ должны шире использовать визуальные способы проведения лекций для соответствия приоритетам студентов, как потребителей образовательных услуг.

Результаты можно использовать для управления образовательными услугами, в частности, через повышение компьютерной квалификации педагогических кадров в университетах.

Благодарность

Исследование выполнено в рамках проекта «Ekonomia i zarządzanie systemami i procesami edukacyjnymi» по заданию WPI_BS Педагогического Университета в Кракове.

Авторы благодарят респондентов за участие в анкетировании.

Список использованных источников:

1. BUS_9641_Business_Statistics_5M. Lecture notes for the Program «Masters of Business Administration». – Kingston University. NY. USA. 2009. – 106 p.

ЩОДО ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ НА РІВНІ МІСТА НА ЗАСАДАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Храмцова Ірина Василівна

аспірант Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України

Ключові слова: місто, місцеве самоврядування, сталий розвиток, система антикризового управління, управління кризами

Keywords: city|town|, local self-government, steady development, system of crisis management|crisis management|, crisis management|

Процеси політичної, економічної та соціальної трансформації, що відбуваються в Україні, виклики турбулентного та динамічного зовнішнього середовища актуалізували проблеми впровадження антикризового управління в системі містом поряд з поширенням процесів децентралізації, здійсненням демократії співучасті громадськості в процесах управлінської діяльності органів місцевого самоврядування.

Актуальність запровадження у практику діяльності органів місцевого самоврядування на рівні міста антикризового управління обумовлюється відсутністю в системі управління містом (крім спеціалізованих підрозділів з управління

надзвичайними ситуаціями) моделей, функцій, компетенцій, механізмів, систем антикризового управління, що призводить до неготовності, несвоєчасності, недостатньої адекватності реакції органів управління містом щодо виникнення й подолання кризових явищ різного рівня масштабності й небезпечності.

Питання антикризового управління стали об'єктом уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, які досліджують управлінську діяльність, наукові та практичні проблеми регіональної політики й управління місцевою економікою і фінансами тощо.

Сьогодні існує цілий ряд теорій, що пояснюють причини та розви-

ток кризових явищ в природі та суспільстві, які знайшли своє відображення в роботах. Р. Акоффа, В.І. Арнольда, О.О. Богданова, Н.Д. Кондратьєва, Дж. М. Кейнса, К. Маркса, І. Пригожина, П.Самюельсона, П.А. Сорокіна, А. Тоффлера, Ф. фон Хайєка, Й. Шумпетерата інших дослідників.

Розвиток економічного аналізу фінансової стійкості підприємств в процесі антикризового управління розглянуто в роботах О. Н. Волкова, С. С. Ковальова, С. М. Родіонової, Р.С. Савіцкої, Е. С. Стоянової, П. С.Сейфуліна, М. А. Федотової, А. Д. Шеремета тощо.

Окремим проблемам антикризового управління в системі місцевого самоврядування присвятили свої роботи такі відомі науковці як Ю.П. Битяк, В.І. Борденюк, Р.Л. Брусак, В.М. Вакуленко, Г.О. Дробенко, В.С. Куйбіда, С.С. Максименко, В.В. Мамонова, М.М. Миколайчук, Ю.Б. Молодожен, І.В. Нагорна, В.І. Нудельман, В.Г. Пархоменко, В.Я. Прошко, С.Є. Саханенко, О.Ф. Ткачук, О.І. Чебан, Ю.П. Шаров. Усе це свідчить про актуальність вивчення проблем антикризового управління містом в контексті сталого розвитку.

Особливе значення міст, як центрів реалізації принципів стійкого розвитку, було підкреслене на Європейській конференції із стійкого розвитку великих і малих міст в Аалборге в 1994 році, де була прийнята “Хартія міст Європи за стійкий розвиток (Аалборгська хартія)”.Хартія міст Європи за стійкий розвиток (Аалборгська хартія). була прийнята Європейською конференцією із стійкого розвитку великих і малих міст в Аалборг (Ольборг), Данія, 27 травня 1994 року. У цьому документі наголошується, що “оскільки жодне місто не схоже на іншій, всі ми повинні знайти свої власні шляхи до стійкого розвитку. На всіх напрямках місцевої політики слід ґрунтуватися на загальних принципах стійкості і, враховуючи сильні сторони кожного конкретного міста, розробляти місцеві стратегії стійкого розвитку” [1, 2].

Розглядаючи місто як складну динамічну систему, що розвивається сама по собі, слід взяти до уваги думку Д. Форрестера, який вказує на те, що місто, може розглядатися як динамічна система, що чутлива до адміністративних нововведень. Віддалена (довго-

строкова) реакція на будь-яке адміністративне нововведення часто проявляється у протилежній реакції на нього [4, 5].

Але справа навіть не в якості інформації, адже це не головна перешкода для розвитку міст. Перешкодою до створення системи антикризового управління на рівні міста є відсутність в управлінських структурах готовності та здатності аналізувати та організувати вже існуючу інформацію в такій формі, яка відображатиме структуру реальної системи міста та тих ризиків у її розвитку, що можуть призвести до виникнення кризових явищ на рівні міста. Для цього перш за все необхідно усунути бар'єри між різними підсистемами міста, оскільки такі складні соціально-економічні системи, як місто, поділені на ізольовані сфери екзистенції та розвитку. На жаль, особливість сучасних вітчизняних підсистем системи місцевого самоврядування на рівні міста полягає в тому, що вони належать до такого типу систем, які створюють свою «ідеальну» модель не для впровадження в життя, а лише для її функціонування. [3].

На другому Всесвітньому саміті по проблематиці «Міста і стійкий розвиток» (Манчестер, Великобританія), що пройшов в червні 1994 року, обговорювалися напрямами стійкого розвитку міст у зв'язку з проблемами транспорту, подолання бідності, завданнями охорони здоров'я, зайнятості, фінансів і розподілу ресурсів. Наслідком уваги світової спільноти до даної проблематики з'явилася поява спеціальної програми «Стійкий розвиток міст», підтримуваною центром ООН за населеними пунктами. За визначенням ООН стійке місто є містом, в якому досягнення в суспільному, економічному, і фізичному розвитку постійні. Стійке місто постійно забезпечене природними ресурсами, від яких залежить стійкий розвиток. Стійке місто підтримує тривалу безпеку жителів, у тому числі і від природних катастроф. Іншими словами, стійкий розвиток міста забезпечує безпека його населення і висока якість життя.

В рамках стратегій стійкого розвитку на міському рівні вирішуються проблеми в різних галузях і сферах діяльності, окремих районах. У всіх містах, що розви-

ваються в контексті курсу стійкого розвитку, прийнята практика розробки стратегій (стратегічних планів), в яких визначається місія і/або бачення міста, загальна концепція розвитку всіх основних сфер життєдіяльності міста на середньо- або довгострокову перспективу. При цьому, враховується специфіка загального стану міста. При формуванні стратегії стійкого розвитку міста складним завданням залишається визначення факторів, що пояснюють, чому одні міста мають позитивні показники економічного зростання, а інші негативні. Фактори, які визначають сталий розвиток міста, поділяються на ендогенні й екзогенні, скрупульозна оцінка яких дасть змогу ефективніше виконати комплексну оцінку території міста, що є надзвичайно важливим елементом. Вирішення проблемних питань розвитку міста базується на методології стратегічного планування, складовими елементами якої є: діагностика міста, що забезпечує визначення поточної ситуації з метою врахування конкурентних переваг міста, а також загальних питань, потребуючих вирішення; оцінка ресурсного по-

тенціалу міста, що дозволяє визначити співвідношення цілей сталого розвитку з можливостями і наявними ресурсами; координаційний механізм узгодження дій залучених сторін, що забезпечує ефективність комунікацій; організаційний механізм об'єднання ключових елементів діагностики для підготовки рішень, зокрема, забезпечення потреб інших органів чи інстанцій, відповідальних за визначення стратегічних пріоритетів розвитку і їх оцінку.

Список використаних джерел

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування / [заг. ред. А. П. Яценюка]. – К.: Парлам. вид-во, 2007. – 608 с.
2. Біла книга. Європейське врядування. Комісія Європейських Співтовариств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uri.org.ua/load/4-1-0-113>
3. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / О. В. Батанов ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К.: Юрид. думка, 2010. – 653 с.
4. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н. Гражевська. – К.: Знання, 2008. – 240 с.
5. Форрестер Дж. Мировая динамика / Дж. Форрестер – М.: Наука, 1978. – 168 с.

6. Чебан О. І. Сучасна маркетингова концепція в муніципальному управлінні / О. І. Чебан // Актуальні проблеми державного управління: [зб. наук. пр.] / [Редкол.: С.М. Серьогін (голов. ред.) та ін.]. Вип. 1(31). – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2008. – С.266-274.
7. Шаров Ю.П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти: монографія / Ю.П. Шаров. – К.: Вид-во УАДУ, 2001– 302с.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ

Марченко О.А.

доктор економічних наук, професор кафедри економіки, управління та адміністрування Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Ключові слова: туризм, туристичний ринок, функціонування, туристичні послуги, структура, попит, конкурентоспроможність.

Key words: tourism, tourist market, functioning, travel services, structure, demand, competitiveness.

Туризм є явищем суспільного життя, яке виникло на певному етапі розвитку людської цивілізації, детерміноване рівнем соціально-економічного розвитку країн та умовами життя населення. Туризм, як суспільний феномен, підвладний дії суспільних законів: закону вартості, закону неухильного росту продуктивності суспільної праці, закону суспільного поділу праці, закону постійного зростання людських потреб та іншим. Зокрема, закон зростання потреб населення спричинив появу туризму як суспільного явища, що виникло на певному етапі розвитку людства.

Цей закон, реалізований в обсягах та структурі туристичного спо-

живання, є основою динамічності та диверсифікації туристичного ринку, територіальної диференціації споживання туристичних послуг. Закон суспільного поділу праці лежить в самій основі виокремлення туристичної діяльності як галузі послуг, що в подальшому знайшло відображення в ускладненні внутрігалузевої структури та зв'язків, у формуванні міжгалузевого комплексу індустрії туризму, який став основою функціонування ринку виробника. Закон економії часу є основою ефективної організації виробництва товарів та послуг у цій галузі, проявляючись не тільки в зростанні продуктивності праці, а й в економії часу, гро-

шей та зусиль на отримання послуги завдяки оптимізації територіальної організації туристичної галузі, раціональній організації виробництва послуг та їх споживання [1].

Закономірності функціонування туризму як об'єкту суспільно-географічного дослідження є частковими проявами дії фундаментальних економічних законів, а геопросторові форми його організації – суспільно-географічних законів і закономірностей. Теоретико-методологічним підґрунтям є системно-процесуальний підхід, який передбачає виявлення властивостей, структури, стійких взаємодій та взаємовідношень між компонентами та елементами ринку туристичних послуг як суспільно-географічної системи, які, створюючи синергетичний ефект, стимулюють його просторово-часовий розвиток [3]. Вихідними положеннями є: а) поняття про туристичний процес як безперервний розвиток споживання туристичних послуг, забезпечений відповідним розвитком міжгалузевого господарського комплексу індустрії туризму; б) розуміння туристичного процесу як геопросторового яви-

ща, властивості якого проявляються в функціонуванні ринку туристичних послуг; в) специфіка формування та функціонування туристичного ринку.

Можливості виходу на туристичний ринок зумовлені багатьма чинниками. У деяких випадках уже природні особливості держави чи регіону або історичні пам'ятки старовини забезпечують певну перевагу над конкурентами. Однак іноді послуг підприємств, які перебувають у сприятливих умовах, виявиться замало, оскільки виїзди і перебування у довільному місці можуть організувати підприємства, які знаходяться за кордоном. Рентний чинник розташування має важливе значення у випадку послуг так званого місцевого значення (наприклад, у готельному бізнесі). Багато фірм, які падають послуги (туристичні агенції, транспортні фірми) не мусять тісно прив'язуватися до конкретної території.

Важливими для виходу на ринок є умови, створені законодавством держави. Сюди входять передумови стабільності економічної системи, законодавство, яке стосується господарської діяльності, політика

концесії на туристичну діяльність, стабільність національної валюти, податкова система, правила паспортного контролю. Беззаперечний вплив на туристичний ринок має характер державної і закордонної конкуренції [2].

Для підприємства, яке має намір презентувати свій продукт на певній території, важливе значення має зовнішня інфраструктура, або комплекс улаштувань та інститутів, необхідних для організації зручних форм відпочинку. Рівень інфраструктури, в особливих випадках, визначає рівень туристичної ренти і тим самим впливає на ціну продукту. Невиражений рівень інфраструктури часто виступає бар'єром напливу туристів. Туристична фірма, яка динамічно розвивається, постійно шукає нових форм переваг і не зупиняється у змаганнях зі суперниками, щоб їх собі забезпечити.

Вихід на ринок для туристичного оператора (гуртовика) та туристичного агента (роздрібника) відносно простий. Це пов'язано зі специфікою посередницьких функцій у реалізації туристичного продукту, який не є власністю дистриб'ютора. Туроператор не купує послуг

від виробника доти, доки агент за них не заплатить. Агент не купує, доки не заплатить кінцевий споживач. Ця процедура є наслідком факту єдності процесу виробництва, обміну та споживання послуг, а реалізують її у місці та часі виявлення попиту. Беручи тільки комісійні від виручки, посередники не зазнають ані збитків від зберігання запасів, ані ризику продажу невдалих покупок, оскільки послуги не виробляють «про запас». Отже, вихід на ринок не вимагає від посередників інвестувати великі фінансові засоби, основні витрати пов'язані з обслуговуванням офісу та витратами на активізацію продажів. Такі обставини полегшують пропозицію туристичного продукту у визначеному проміжку ринку подібно до тих, які вже там є. Отже, у туризмі неважко змінити профіль фірми, а також вийти з ринку й окремих субринків.

Сучасний конкурентоспроможний ринок міжнародних туристичних послуг може оптимально розвиватися за умов формування чіткої концепції його функціонування та регулювання [2]. До основних концептуальних підходів належать: визначення економічної сутності

поняття світового ринку туристичних послуг та його ролі в системі послуг; виділення особливостей міжнародної туристичної діяльності як економічного та соціального явища; розгляд конкуренції у сфері туризму як механізму впливу та регулювання розвитку міжнародного ринку туристичних послуг шляхом використання відповідних стратегій на макро- і мікрорівні; обґрунтування пріоритетних напрямів державної політики в галузі з метою підвищення її конкурентоспроможності; виділення основних шляхів співпраці України з іншими країнами та міжнародними органі-

заціями у сфері туристичного бізнесу; розробка та обґрунтування моделей ефективного функціонування національної туристичної галузі в умовах глобалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Марченко О.А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі: [монографія] - Херсон: Айлант, 2014. – 362 с.
2. William F. Theobald. Global Tourism. Third Edition. / F. William. – Publisher: Butterworth-Heinemann. – 2010. – 588 p.
3. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: [навч. посіб. для студентів ВНЗ] / М.П. Мальська, В.В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 423 с.

РОЛЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

Дзюрах Ю.М.

Асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національний університет «Львівська політехніка»

Ключові слова: інвестиції, іноземні інвестиції, інвестиційний клімат.

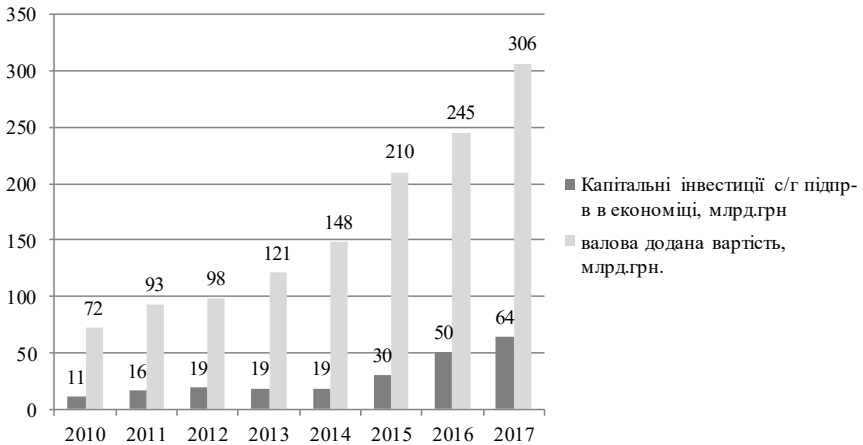
Key words: investments, foreign investments, investment climate.

Забезпечення динамічного розвитку сільського господарства та підвищення його конкурентоспроможності не можливе без залучення інвестицій. Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в сільському господарстві залишаються власні кошти підприємств та організацій. Але в сучасних ринкових умовах господарювання вони суттєво обмежені. Найбільш привабливими для вкладення інвестицій в сільське господарство є підприємства, які здійснили модернізацію виробництва та вийшли на стабільний рівень прибутковості та рентабельності.

Вивчаючи загальну сутність і роль інвестицій С.М. Богданов [1] зазначив, що вони, по-перше, забезпечують економічне зростання економіки. По-друге, інвестиції дають можливість формувати струк-

туру національної економіки, що відповідає вимогам ринкової кон'юнктури. По-третє, вони служать засобом для вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів. По-четверте, інвестиції використовуються суб'єктами господарювання для досягнення стабільності виробництва і конкурентоспроможності, а державою – для забезпечення економічного зростання й успішного вирішення соціальних проблем. По-п'яте, інвестиції необхідні для впровадження досягнень науково-технічного прогресу. По-шосте, вони допомагають забезпечити неухильний ріст рівня і якості життя як мети суспільства.

Законодавчо визначено, що інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприєм-

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій підприємств та валової доданої вартості у сільськогосподарському секторі економіки України
Джерело: побудовано автором за даними [2, 3].

ницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення певних соціальних ефектів.

Інвестиції є основним акумулятором позитивних зрушень в економіці, та сільському господарстві зокрема. Для оцінки ролі інвестицій варто проаналізувати загальну динаміку капітальних інвестицій в економіці України та їх частку у створенні валової доданої вартості у сільськогосподарському секторі економіки України (рис.1).

Як свідчать дані рис. 1, у цілому обсяги капітальних інвестицій впродовж останніх чотирьох років у нашій країні мали зростаючу тенденцію. За результатами 2013 року,

сільськогосподарськими підприємствами та організаціями усіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 64 млрд гривень капітальних інвестицій. У 2013-2014 роках можна було спостерігати уповільнення обсягів інвестиційної діяльності в сільськогосподарському секторі, що пояснюється економічною кризою в країні. Залучення інвестицій в Україну можна здійснювати за підтримкою інвестиційних програм приватного інвестора або за реалізацією інвестиційних програм з розвитку соціальної інфраструктури та малого аграрного підприємництва.

Для вкладення іноземних інвестицій в сільське господарство України необхідна виважена державна підтримка. Держава має виконувати функції гаранта стабільності інвестиційного клімату за рахунок проведення регламентованої та передбачуваної податкової, амортизаційної, митної, цінової та кредитної політики.

Проте, багато потенційних іноземних інвесторів утримуються від інвестування в аграрний сектор України, мотивуючи це, насамперед, нестабільністю законодавства в державі, надмірним податковим тиском, неготовністю більшості українських партнерів дотримуватися договірних зобов'язань, нечіткою роботою судової системи та іншими фактами, що формують інвестиційний клімат держави.

На законодавчому рівні практично не існує обмежень щодо обсягу іноземних вкладень, створені умови для переказу прибутків, під-

приємствам з іноземними інвестиціями дозволено застосовувати метод прискореної амортизації.

Отже, інвестиції є ключовим елементом ринкової економіки, що дозволяє господарюючим суб'єктам нарощувати виробничі потужності та обсяги виробництва. Сільське господарство є важливою галуззю національної економіки, якій необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат для залучення іноземних інвестицій в Україну.

1. Богданов С.М. Розвиток інвестиційного процесу в сільському господарстві: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук 08.07.02 – економіка сільського господарства і АПК / С.М. Богданов; ХНАУ. – Харків, 2006. – 20 с.
2. Дані Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
3. Дані Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – режим доступу: www.minfin.gov.ua.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ ВОДОДЕФІЦИТУ

Мандзик В. М.

старший науковий співробітник, кандидат економічних наук
Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку
Національної академії наук України»

Ключові слова: водні ресурси, інфраструктура, інституціональне забезпечення, сталий розвиток, комплексний підхід.

Keywords: water resources, infrastructure, institutional support, sustainable development, integrated approach.

Збереження існуючих тенденцій у сфері водозабезпечення, які характеризуються екстенсивним залученням все більшої кількості води у господарський обіг, а також масштабним забрудненням водних джерел відходами в умовах нерівномірно їх територіального розподілу та глобальних змін клімату неминуче призведе до їх подальшого виснаження та може спровокувати виникнення міжнаціональних суперечок та військових конфліктів.

Значна кількість сучасних видів водокористування, диференційні вимоги щодо їх якості та тисячолітня історія боротьби із водним дефіцитом зумовлюють існування чис-

ленних методів подолання проблем водозабезпечення, які умовно можна структурувати за двома підходами інфраструктурні та інституційні.

Бурхливий розвиток економіки у багатьох країнах світу протягом двадцятого століття внаслідок промислової революції спричинив нагальну потребу у залученні великої кількості додаткових водних ресурсів для забезпечення зростаючих потреб населення, сільського господарства, енергетики тощо. У зв'язку з цим управління водними ресурсами у вказаний період здійснювалось переважно шляхом спорудження відповідної інфраструктури водокористування [1].

Головною перевагою інфраструктурного підходу подолання проблем вододефіциту є відносно швидке залучення значної кількості водних ресурсів для потреб соціально-економічного розвитку. Проте суттєвими недоліками такого підходу, особливо низки методів екстенсивного подолання вододефіциту є: значна вартість проведення відповідних робіт; природні обмеження, ліміти водно-ресурсного потенціалу окремих територій; непередбачувані можливі негативні наслідки антропогенної зміни водних екосистем (ефект помсти природи) [2].

Незважаючи на те, що низка інфраструктурних методів подолання проблеми вододефіциту залишаються досить актуальними, особливо для країн, що розвиваються, початок двадцять першого століття характеризується бурхливим розвитком групи інституційних заходів регулювання водозабезпечення. Особливо характерна ця тенденція для розвинених країн Європейського Союзу де використання більшості інфраструктурних методів розвитку систем водозабезпечення фактично вичерпали можливості для подальшого вико-

ристання. Тому подальший розвиток систем регулювання водокористування та водозабезпечення залежить в першу чергу від ефективності діючих інститутів управління водними ресурсами та пріоритетних напрямів і механізмів реалізації водної політики.

Подолання проблеми існуючого чи прогнозованого дефіциту водних ресурсів не можливе без застосування низки соціально-політичних та економічних заходів.

Ефективним стимулом підвищення раціональності водоспоживання є, зокрема, збільшення плати за одиницю використаної води із збільшенням загального обсягу водоспоживання, введення штрафних санкцій за понадлімітне забруднення водних ресурсів, диференціація плати за воду в залежності від виду водокористування та місця розташування водозабору тощо. Вагоме значення також має поширення системи екологічної освіти, науки та інформації щодо подолання загрози вододефіциту та стимулювання вибору екологічно ефективних моделей поведінки всіх суб'єктів водних відносин.

Всі вищезазначені напрями подолання вододефіциту повинні

бути об'єднані в єдиній системі водної політики, яка має впроваджуватись на міжнародному, національному, регіональному та локальному рівнях. Така водна політика повинна здійснюватися, на нашу думку, на основі трьох ключових принципів: комплексного використання існуючих та перспективних підходів до подолання вододефіциту, інтегрованого управління водними ресурсами, усвідомлення ключового екосистемного їх значення та ролі. Адже, проблема вододефіциту надзвичайно складна та багатогранна тому жоден із відомих напрямів її подолання окремо не може бути

панацеєю вирішення. Подолання глобального вододефіциту можливе тільки за рахунок комплексного підходу, який полягає у цілеспрямованому, науковообґрунтованому поєднанні всіх можливих та доцільних напрямів покращення водозабезпечення.

Список літератури

1. The United Nations World Water Development Report 4: Managing Water under Uncertainty and Risk (Vol. 1), Knowledge Base (Vol. 2) and Facing the Challenges (Vol. 3). Published in 2012 by the United Nations Educational. – 407 p.
2. Данилов-Данильян В. И. Глобальная проблема дефицита пресной воды // Век глобализации. – 2008. – № 1. – С. 45–56.

СООТНОШЕНИЕ ТИПА И ФОРМЫ ГОСУДАРСТВА

Енсаев И. Ш.

студент 2 курса юридического факультета

Стерлитамакского филиала БашГУ

Научный руководитель: к.ю.н. **Чернова Э.Р.**

Ключевые слова: тип и форма государства, монархия, аристократическая и демократическая республика.

Keywords: type and form of the state, monarchy, aristocratic and democratic republic.

На протяжении всей истории государственно-организационно-общества форма государства претерпевает определенное развитие, в результате чего наблюдается определенное соотношение между типом и формой государства. В целом они тесно взаимосвязаны, поскольку обусловлены уровнем развития цивилизации и несут на себе отпечаток исторической эпохи и географических условий. Соотносясь друг с другом как содержание и форма, они определяют основные характеристики государственного развития, его виды и варианты [1].

Специфичность той или иной формы правления, по мнению ученых разных лет, зависит не только от определенной совокупности

объективных факторов, но и основывается, прежде всего, на особенностях культурно-исторического развития народа, его политико-психологической воли, ментальности.

И.А. Ильин считал, что форма правления в государстве определяется, прежде всего, монархическим или республиканским правосознанием народа. «Каждый народ и каждая страна, – писал И.А. Ильин, – есть живая индивидуальность со своими особыми данными, со своей неповторимой историей, душой и природой», именно поэтому «каждому народу причитается своя, особая, индивидуальная государственная форма и конституция, соответствующая ему и только ему» [2].

Государству азиатского типа соответствует деспотическая монархия, стремящаяся стать империей. Примером чего являются фараоновский Египет, Ассирия, Китай, государство инков в доколумбовой Америке [3].

В свою очередь античное государство подарило миру республику, причём в двух вариантах: аристократическом (Рим) и демократическом (Афины). Появились новые виды и в развитии формы государственного устройства – образования федеративного и конфедеративного характера (к примеру, можно привести Афинский военно-морской союз и Пелопоннесский союз).

Дальнейшее развитие частнособственнических отношений в Европе привело к торжеству феодализма. Феодальный тип государства характеризовался ещё большим многообразием форм. Последовательно сменяют друг друга раннефеодальная монархия (варварские королевства, Киевская Русь), сеньориальная монархия (государства эпохи феодальной раздробленности), сословно-представительная монархия (централизованные Англия парк и Франция,

парк Московская Русь), парк абсолютная монархия.

Наряду с монархией продолжала развиваться и республиканская форма правления в лице сорт вольных германских городов и торговых республик (Венеция и Новгород).

В тоже время наблюдалось нечто общее между государствами сорт Востока и Запада в области политико-государственного режима. Речь идет о теократии, примером чего являлись арабский халифат на Востоке, сорт папское государство в Италии и независимые архиепископства в Германии [4].

Также развивались конфедеративные начала государственного устройства (Союз ганзейских городов и Швейцария).

В ходе человек буржуазно-демократических революций на смену феодальному государству пришло буржуазное. В ХУШ-ХХ вв. окончательно оформились современные монархические и республиканские формы правления. С Голландии и США берёт свое начало федеративная форма государственного устройства. В рамках парламентских монархий, пар-

ламентарных и президентских республик складываются режимы парламентаризма, министерализма и дуализма [5].

Таким образом, буржуазный тип государства кардинально преобразил его форму. Однако именно в там его недрах зародился тоталитаризм, классическим примером которого стали Советский Союз и гитлеровская Германия. В этом типе государства форма правления, форма государственного устройства и политический режим слились воедино, как в государстве там азиатского типа. Тоталитарные государства не являются ни монархией, ни республикой. Здесь нет власти, передаваемой по наследству, или всенародного избранных государственных органов. На базе господ-

ства государственной собственности утверждается партократический государственный режим [6].

В итоге можно сказать, что тип государства и форма государства находятся в тесном взаимодействии и ставят политическое развитие государства в определенные рамки.

Литература

1. Авдеев Д.А. Классификация форм правления: новый взгляд или поиск критериев. // Вестник Тюменского государственного университета, 2013. №3.
2. Власов В.И., Власова Г.В., Денисенко С.В. теория государства и права, М., 2014.
3. Кулапов В.Л. Теория государства и права. Учебник. М., 2014.
4. Омельченко О.А. Всеобщая история государства и права, учебник, том2. М., 2015.
5. Пиголкин А.С. Теория государства и права, М., 2013.
6. Чиркин В.Е. Государствоведение: Учебник. – М.: 2012.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЛУЧЕННЯ ПОСВІДЧЕННЯ НА ПРАВО КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ, ВІДПОВІДНО ДО СТАТТІ 265-1 КОДЕКСУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ УКРАЇНИ

Павлович-Сенета Я.П.

Кандидат юридичних наук, доцент Львівський державний університет внутрішніх справ

Боротьба з адміністративними правопорушеннями є важливим завданням органів Національної поліції та інших правоохоронних органів України. Не дивлячись на те, що адміністративні правопорушення мають меншу суспільну небезпеку, ніж злочини, вони наносять суттєву шкоду суспільству в силу своєї поширеності.

Основним законодавчим актом, що регламентує діяльність уповноважених органів держави по боротьбі з адміністративними правопорушеннями, визначає, які саме діяння є адміністративними правопорушеннями і визначає міру відповідальності за їх вчинення є Кодекс України про адміністративні правопорушення [1].

Зрозуміло, що будь-який закон тільки тоді чогось вартий, коли забезпечується його реалізація, тобто

практичне втілення його приписів у життя. З метою реалізації норм згаданого закону та задля забезпечення об'єктивного, законного та своєчасного провадження у справах про адміністративні правопорушення, Кодекс передбачає низку адміністративно-примусових заходів, які може бути застосовано до особи, що вчинила адміністративне правопорушення [2, с. 128].

Серед вказаних заходів важливе значення належить вилученню, відповідно до статті 265-1 Кодексу, посвідчення на право керування транспортним засобом. Такий захід може застосовуватись уповноваженими на те службовими особами Національної поліції, за наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, за яке може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення

права керування транспортними засобами. Тимчасове вилучення посвідчення водія здійснюється, згідно частини 1 статті 265-1 до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення. При цьому особи, що притягається до адміністративної відповідальності видають тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами.

Однією з гарантій захисту прав особи, яку притягають до адміністративної відповідальності є, передбачена у частині другій статті 265-1 Кодексу, можливість звернутися за отриманням вилученого документа після спливу тримісячного строку, якщо судом не прийнято рішення щодо позбавлення водія права керування транспортним засобом або якщо справа про адміністративне правопорушення не розглянута у встановлений законом строк. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення [3].

Порівняння частин першої та другої статті 265-1 Кодексу викли-

кає у суб'єктів правозастосування певні труднощі. Адже зі змісту частини першої Кодексу випливає, що особа може отримати вилучене посвідчення після набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення (за умови, якщо її вину не доведено і постанова не передбачає позбавлення спеціального права наданого громадянинуві), а зі змісту частини другої, що особа по спливу тримісячного терміну може отримати своє посвідчення, якщо судом не прийнято рішення щодо позбавлення водія права керування транспортним засобом або якщо справа про адміністративне правопорушення не розглянута у встановлений законом строк.

Таким чином, слід встановити у якому випадку особа може отримати своє посвідчення на право керування транспортним засобом: у випадку прийняття рішення чи у випадку набрання ним законної сили?

На наш погляд, поняття «прийняте рішення» та «рішення, яке набрало законної сили» мають різне смислове навантаження. Адже, відповідно до частини 1 статті 285 Кодексу постанова про наклад-

дення адміністративного стягнення оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови упродовж трьох днів вручається особі. Отже, в цьому випадку маємо прийняте рішення по справі про адміністративне правопорушення. Але це рішення ще не набрало законної сили, оскільки відповідно до частини 1 статті 294 постанови судді у справі про адміністративне правопорушення набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляційної скарги (10 днів з дня винесення постанови частина 2 статті 294 Кодексу).

Таким чином, «прийняте рішення» по справі про адміністративне правопорушення – це винесена судом постанова, що не набрала законної сили, внаслідок незакінчення строку апеляційного оскарження, або внаслідок оскарження постанови. «Рішення, що набрало законної сили» – це постанова суду після спливу 10-денного строку з моменту її оголошення, що не була оскаржена.

Що ж до законності підстав повернення заявнику тимчасово вилученого посвідчення водія, до винесення постанови апеляційним

судом, то на наш погляд частина друга статті 265-1 Кодексу однозначно формує правило, згідно з яким після спливу тримісячного строку посвідчення необхідно повертати, тільки якщо рішення по справі не прийняте взагалі. На підтвердження цього варто згадати і статтю 38 Кодексу, що визначає тримісячний строк давності притягнення до адміністративної відповідальності з моменту вчинення адміністративного правопорушення, якщо справа підвідомча суду [1].

Якщо ж рішення прийняте, але ще не набрало законної сили, то посвідчення можна буде повертати тільки після набрання ним законної сили. Адже, якщо прийняте рішення суду передбачає вилучення посвідчення водія, а посвідчення повернено через сплив тримісячного строку, то після набрання рішенням законної сили посвідчення доведеться знову вилучати.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X (Редакція від 05.03.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

2. Бандурка О.М. Адміністративний процес: підруч. для вищ. навч. закладів / О.М. Бандурка, М.М. Тищенко. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 287 с.
3. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: Наказ Міністерства внутрішніх справ, Міністерства охорони здоров'я від 09.11.2015 № 1452/735 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15/conv>.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ, РЕЄСТРАЦІЇ ТА РЕАГУВАННЯ НА ПОВІДОМЛЕННЯ В ОРГАНАХ ТА ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Селюков В.С.

кандидат юридичних наук

Харківський національний університет внутрішніх справ

Ключові слова: прийняття повідомлень; реагування на повідомлення; організація реєстрації повідомлень про правопорушення; єдиний облік.

Keywords: Acceptance of Messages; response to the message; organization of registration of misdemeanor reports; single reckoning.

Система правоохоронних органів, що створена в Україні, постійно переживає значні зміни на шляху до наближення до Європейського співтовариства. Так у 2012 році з метою зменшення кількості укрита правопорушень прийнято новий Кримінальний процесуальний Кодекс України [1], що значно змінив процедуру порушення кримінальної справи. У 2015 році відбулась докорінна реформа правоохоронної системи, яка знаменувала новий етап у відносинах між громадськістю та поліцією.

Метою даного дослідження є проведення аналізу та систематизації тих проблем, з якими доводиться стикатись поліцейським під

час прийняття і реєстрації повідомлень та реагування на них в органах поліції, а також визначення змісту таких повідомлень. Саме на основі здобутого практичного досвіду висвітлити ті моменти, які викликають труднощі у практичній діяльності.

У сучасній науковій спільноті доволі багато уваги приділено питанню прийняття та реєстрації повідомлень про злочин. Даним питанням все частіше задаються науковці у сфері кримінального процесу, адже початок досудового розслідування є важливим етапом у процесі розслідування будь-якого кримінального правопорушення. Нажаль, складнощі процесу отри-

мання повідомлень про кримінальне правопорушення чи іншу подію майже жодного разу не освітлені у наукових працях.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію»[2] поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції. Відповідно до п. 4 розділу II Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події (далі – Інструкція), що затверджена наказом МВС України від 06.07.2015 [3], посадова особа органу поліції в разі перебування поза межами органу, в якому вона призначена, на території України в разі звернення до неї громадян або службових осіб із заявою чи повідомленням про події, які загрожу-

ють особистій чи громадській безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких зобов'язана вжити заходів щодо запобігання правопорушенням і їх припинення, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, установлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, та охорони місця події і повідомити про це найближчий орган поліції.

Як бачимо Інструкція визначає більш розширений перелік дій, які повинен вчинити поліцейський у разі отримання повідомлення про подію, але в ній не враховані ті нормативні оновлення понятійного апарату діяльності поліції. Так в Інструкції все ще використовується поняття «громадської безпеки». Серед науковців різних рівнів та напрямів нині точаться дискусії з приводу різниці в поняттях «публічної» і «громадської» безпеки, але в контексті роботи, хочеться зауважити, що метою дослідження є окремі практичні проблеми, що виникають безпосередньо під час практичної діяльності поліцейських.

В даному аспекті варто приділити більшу увагу саме до визначення тих подій, які загрожують

особистій або публічній безпеці. Перед працівником поліції постає питання «Як визначити, чи загрожує саме це діяння публічній або особистій безпеці?». Найчастіше трапляється так, що працівники поліції повідомляють до органу поліції про якусь подію, якщо вона безпосередньо загрожує особистій безпеці людини, адже достовірно визначити, чи загрозу публічній безпеці майже не можливо.

У зв'язку з цим, доцільно більш точно регламентувати перелік тих обставин, за яких поліцейський повинен вчиняти вищевказані дії. Давайте уявимо, що свідомий, добропорядний поліцейський побачить або виявить іншим шляхом явне правопорушення. Чи повідомить він до поліції про подію і чи вчинить усіх необхідних дій? Авжеж. А от з іншого боку, якщо з'ясується, що якийсь поліцейський під час чергової відпустки отримав заяву чи повідомлення у такій формі, що явно не вбачає ознак правопорушення, але в подальшому з'ясовано, що правопорушення мало місце і поліцейському про це заявляли, поліцейський буде притягнутий до дисциплінарної відповідальності. Отож, як висновок, для забезпе-

чення більш дієвого механізму забезпечення публічної безпеки та порядку.

Поряд із зазначеною проблемою є також ряд інших питань, серед них проблема ведення єдиного обліку правопорушень. Деякі автори визначають єдиний облік як механізм фільтрації справ при реєстрації[4, 55] злочинів, інші – як дієвий механізм взаємодії з громадськістю для підтримання публічної безпеки та порядку.

З практичної точки зору не можна однозначно підтримати якусь із зазначених думок. Так, відповідно до Інструкції, єдиний облік – це прийняття та реєстрація органами поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події.

На прикладі одного з відділів поліції м. Харкова можна прорахувати хоча кількісні показники заяв і повідомлень, та проблеми, які виникають при їх реєстрації. Станом на 01.09.2018 за 2018 рік в відділі поліції «А» у м. Харкові зареєстровано 40780 повідомлень про кримінальне правопорушення чи іншу подію. З усієї маси отриманих повідомлень лише 4097 (10,04 %) повідомлень внесені до ЄРДР. Врахо-

вуючи вимоги ст. 214 КПК України, п. 5 розділу III Інструкції та вимоги доручення НПУ від 02.06.2017 № 5794/01/25-2017 «Про додаткові заходи щодо дотримання законності під час розгляду заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення» усі заяви і повідомлення повинні бути вивчені начальником слідчого підрозділу відділу або відділення поліції, куди надійшло дане повідомлення. Отож, враховуючи кількість повідомлень у відділі поліції «А», щодня начальник слідчого підрозділу повинен вивчати 188 матеріалів єдиного обліку. Враховуючи що на вивчення одного матеріалу необхідно щонайменше 3 хвилин, можна підрахувати, що керівнику слідчого підрозділу необхідно лише 9 годин вивчати матеріали щоденно, що надійшли до підрозділу на предмет наявності в них ознак злочину. Отож, норма, щодо безперервності діяльності начальника слідчого підрозділу реально працює.

Крім того, відповідно до вимог пп.2 п.2 розділу VII Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформуван-

ня в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 16.02.2018 № 111 [5], під час отримання повідомлень про тяжкі, особливо тяжкі злочини, правопорушення або події, які можуть викликати суспільний резонанс, та особисто з місця події доповідають начальникові ГУНП або особі, яка виконує його обов'язки, на місце події виїжджають начальники територіальних відділів поліції. Отож, все в тому ж відділі поліції «А» за той самий період начальник відділу поліції 1590 разів виїжджав на місце пригоди з черговим нарядом (899 особливо тяжких і 691 тяжкий злочин зареєстровано у звітній період), тобто 7 разів на день.

Враховуючи викладене, варто зауважити, що дієвість даних норм викликає великі сумніви.

Як підсумок варто зазначити, що процес організації діяльності територіальних відділів та відділень поліції щодо прийняття, реєстрації та реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення або інші події потребує більш ретельного доопрацювання та удосконалення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.
3. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 06.11.2015 № 1377 // Офіційний вісник України від 22.12.2015 – 2015 р., № 99.
4. Оцінка ефективності роботи поліції в Україні: від “палиць” до нової системи (на прикладі органів досуд. розслідування). Науково-практичне видання / Крапивін Є.О. – Київ: Софія-А, 2016. – 120 с.
5. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 16.02.2018 № 111 // Офіційний вісник України від 20.04.2018 – 2018 р., № 31.

ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Мовчанюк А.В.

к.е.н., старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування, Уманський національний університет садівництва

Ключові слова / Key words: державне управління / public administration, децентралізація / decentralization, місцеве самоврядування / local governments.

Однією із найважливіших стратегічних реформ, проголошених Урядом України, є реформа децентралізації місцевої влади, концептуальні засади якої було проголошено з підписанням розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333 р «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [1], яким схвалено саму концепцію децентралізації та етапи її впровадження. Фактичний відлік реформи децентралізації розпочався 5 лютого 2015 року, коли були прийняті два базових для цієї реформи закони, а саме Закон України «Про засади державної регіональної політики» та Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Реформа децентралізації спрямована на створення сучасної системи місцевого самоврядування в Україні на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, що забезпечать місцевий економічний розвиток, надання населенню високоякісних та доступних публічних послуг. Роль об'єднаних територіальних громад у забезпеченні інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території має стати ключовою.

Практична реалізація процесу об'єднання територіальних громад розпочалась в середині 2015 року. У 2015 році було утворено 159 ОТГ, що об'єднали 793 територіальні громади. Громади отримали розширені повноваження і додаткові

ресурси, що дозволило їм реалізувати проекти розвитку інфраструктури: ремонтувати і навіть будувати школи, дитсадки, водогони, дороги, системи вуличного освітлення, закуповувати комунальну техніку, створювати комунальні підприємства, дбати про благоустрій території тощо. У 2016 році відбувся суттєвий прогрес у формуванні ОТГ – їхня кількість зростає у 2,3 рази. Станом на початок 2017 р. в Україні налічувалось 366 ОТГ, які об'єднали 1740 місцевих рад, в яких проведено перші місцеві вибори. Реформа децентралізації продовжує показувати позитивну динаміку. Так, станом на 01.04.2018 року створено 725 об'єднаних територіальних громад [3].

Наведені дані дозволяють констатувати доволі динамічний процес формування об'єднаних територіальних громад в Україні, проте існує низка не вирішених проблем, як стратегічного, так і оперативного характеру, що формують ризики для успішної подальшої реалізації реформи. Зокрема, відзначено наступні проблемні питання:

1. Не завершено розробку перспективних планів формування те-

риторій громад регіонів, до них «постфактум» постійно вносяться зміни щодо тих ОТГ, які пройшли процедуру об'єднання, хочуть провести перші місцеві вибори та отримати додаткові фінансові ресурси і управлінські повноваження.

2. Потребує опрацювання питання стабільного забезпечення державної фінансової підтримки добровільного об'єднання територіальних громад.

3. Процес створення об'єднаних територіальних громад переважно не має підтримки, а подекуди стикається зі спротивом з боку районних адміністрацій, місцевих рад та місцевих еліт.

4. Не врегульоване питання оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом та, зокрема, розподілу функцій та повноважень між місцевими радами ОТГ та районними адміністраціями й районними радами районів, на території яких створені ОТГ.

5. Відсутнє належне кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, спостерігається недостатність кваліфікації служ-

бовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій.

6. Потребує опрацювання питання запровадження механізмів контролю за законністю рішень органів місцевого самоврядування та якістю надання населенню адміністративних та соціальних послуг.

Продовження запровадження політики децентралізації управління має стати дієвим фактором стабілізації соціально-економічної ситуації, подолання суперечностей між різними рівнями влади, сприяти підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління. Головні завдання децентралізації на середньострокову перспективу полягають у завершенні формування спроможних територіальних громад на всій території країни, посиленні інституційної та ресурсної спроможності громад, запровадженні стратегічного планування розвитку ОТГ, розбудові інфра-

структури громад, підвищенні якості надання всього спектру публічних послуг населенню.

Подальша успішна реалізація реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування на засадах децентралізації вимагає продовження роботи щодо удосконалення законодавчо-нормативного забезпечення реформи децентралізації влади та посиленні експертно-методичної та ресурсної підтримки створення і розвитку об'єднаних територіальних громад.

Література

1. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 333-р.
2. Мельничук А. Децентралізація влади: реформа №1. – К.: ЦОП «Глобус» – 2016. – 35 с.
3. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/>

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ: ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ

Ярема О. Г.

кандидат юридичних наук, доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

З розвитком інформаційного суспільства розвиваються і дискусії в наукових колах щодо правовідносин в інформаційній сфері, визначення ступеня їх самостійності та особливого характеру щодо всіх інших правовідносин, в результаті чого виникає необхідність всебічного вивчення особливостей та характеристик цих правовідносин, дослідження етапів їх розвитку.

Серед перших науковців, який досліджував інформаційні правовідносини був А. Б. Венгеров, який дійшов висновку, що змістом інформаційних відносин є різні види операцій з інформацією [1, с.27].

На думку А. Б. Венгерова, під інформаційними відносинами слід розуміти «відносини, які складаються в сфері управління народним господарством між працівниками, їх колективами в процесі реєстрації, збору, передачі, зберігання й обробки інформації» [1, с.28].

Відомий вчений В. А. Дозорцев

на початку 80-х років спробував спростувати факт існування інформаційних відносин, визначаючи, що «...не можна будь-які зв'язки, зокрема, такі що виникають із появою нових видів праці, оголошувати новим особливим видом суспільних відносин» [2, с.188-189]. Пізніше він виділив інформаційні правовідносини в контексті виключних прав. Науковець стверджує, що значення виділення інформаційних відносин як окремої категорії правовідносин полягає в тому, що з'явилась необхідність включення їх об'єкта у економічний обіг та відповідно створення для цього правової бази [2, с.28]. Сьогоднішня ера розвитку високих інформаційних технологій у суспільстві дає об'єктивні підстави для висновку про утвердження ролі самостійного виду суспільних відносин – інформаційних.

Інформаційні правовідносини тривалий час існували в контексті цивільно-правових відносин, і зна-

чний період не виокремлювались в окрему групу правовідносин. Проте, ситуація сьогодні докорінно змінилась, і зараз ми з впевненістю констатуємо факт про існування окремого самостійного виду правовідносин – інформаційних, які є об'єктом вивчення інформаційного права.

Так, у своїх роботах Є. В. Петров висловлює таку позицію, що інформаційні правовідносини є виключно цивільними відносинами, і мають походження від немайнових, пропонуючи своє авторське визначення інформаційних відносин як таких «...це правовідносини, врегульовані нормами цивільного та інформаційного права з приводу виробництва, розповсюдження, споживання та використання інформації і охорони та захисту прав на неї», науковець відокремлює при цьому інформаційне право від цивільного права [3]. Подібні думки можливо були і актуальні більше п'ятнадцяти років назад. Проте сьогодні, на нашу думку, подібні твердження втратили актуальність.

А. І. Марущак у своїх наукових дослідженнях визначає інформаційні правовідносини в якості

предмета інформаційного права як окремої комплексної галузі права (яка тісно взаємодіє з іншими галузями права), що «...активно використовує основні, фундаментальні положення теорії держави і права, взаємодіє з такими галузями, як конституційне, адміністративне, фінансове, господарське, кримінальне, цивільне, трудове право і ін.» [4, с. 92].

Отже, інформаційні правовідносини ми можемо розглядати як суспільні відносини, що виникають у сфері будь-якої інформаційної діяльності, тобто в галузі інформаційних процесів серед суб'єктів визначених законодавством, мають характерні ознаки та особливості, і регулюються нормами інформаційного права. Предметом інформаційних відносин є інформація, з приводу якої виникають інформаційні процеси.

Стрімкий розвиток новітніх інформаційних правовідносин розпочався з прийняттям основних інформаційних законів: «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про захист пер-

сональних даних», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та триває й досі. Утвердження ролі інформаційних відносин в сучасному суспільстві, зумовлено підвищенням ролі інформації та інформаційних процесів у всіх сферах суспільного життя, що вимагає особливої уваги законодавця щодо регулювання таких відносин, адже інформаційні відносини, які розвиваються поза цілеспрямованим впливом держави можуть призвести до негативних наслідків в суспільстві.

Література

1. Венгеров А. Б. Право и информация в условиях автоматизации управления / А. Б. Венгеров. – М.: Юридическая литература, 1978. – 208 с.
2. Дозорцев В. А. Законодательство и научно-технический прогресс / В. А. Дозорцев. – М.: Юридическая литература, 1978. – 192 с.
3. Петров Є. В. Інформація як об'єкт цивільно-правових відносин: автореф. дис.... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Є. В. Петров. – Х., 2003. – 20 с.
4. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації: навч. посіб. / А. І. Марущак. – К.: КНТ, 2011. – 532 с.

ІСТОРИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ АКТА ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА

Лепіш Наталія Ярославівна

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративно-правових наук
Львівського державного університету внутрішніх справ

Павлович-Сенета Ярина Павлівна

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративно-правових наук
Львівського державного університету внутрішніх справ, доцент

Суть історичного методу полягає в тому, що процес розвитку державно-правових явищ відновлюється у всій своїй різноманітності, в усій повноті – з усіма випадковостями, зигзагами, що перекручують об'єктивну логіку розвитку. За допомогою історичного методу процес розвитку акта тлумачення норм права досліджується у часі. Цей метод дозволяє виявити зміни, що відбуваються з актом тлумачення у конкретні періоди їх еволюції у різних країнах. В рамках історичного методу досліджується специфіка інтерпретаційних актів конкретного історичного періоду. Він дозволяє дослідити динаміку розвитку акта тлумачення. При цьому жоден з історичних типів не може розгля-

датися як закінчений етап інституту акта тлумачення [1, с. 37].

Історичний метод дослідження інституту акта тлумачення норм права дозволяє пізнати генезис та розвиток формування самого акта, виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей. Завданням історичного методу є встановити значення та особливості офіційного і неофіційного акта тлумачення норм права та розгляд динаміки його історичного розвитку [2, с. 14].

Саме історичний метод дає змогу виявити сутність акта тлумачення шляхом звернення інтерпретатора до історії його прийняття, цілі та мотиви, що зумовили введення акта тлумачення до системи правового регулювання. Наприклад, Єв-

ропейський Суд з прав людини та Конституційний Суд України використовує історичний метод в процесі інтерпретації змісту Конвенції. Для кращого її розуміння Європейський Суд бере до уваги певні історичні чинники, які стали поштовхом для її прийняття. Зрозуміло, що ефективність використання історичної ситуації, а відповідно, і ефективність застосування історичного способу тлумачення залежать від використання Європейським Судом підготовчих документів, оскільки саме вони дають можливість інтерпретатору глибше вникнути у суть історичних обставин прийняття такого важливого міжнародно-правового документа, з'ясувати передумови цієї події, проаналізувати політичну та соціально-економічну атмосферу, що склалася на той час. Знання історії дасть змогу простежити хід подій до і на час прийняття Конвенції, що, безумовно, стане у пригоді інтерпретатору. Не менш важливим виступає також культурологічний метод, який припускає дослідження акта тлумачення норм права як невід'ємної частини соціального регулювання разом із мораллю, етикою, релігією. Єдність культу-

рологічної та історичної методологій забезпечує розвиток акта тлумачення зі сторони його соціально-духовного змісту [3, с. 60].

З цих позицій загальна характеристика культурологічного методу інтерпретаційного акта полягає у наступному:

- в рамках культурологічного методу акт тлумачення має сенс в своїх єдиних духовно-емпіричних втіленнях, які являються характеристиками конкретної історичної епохи та цивілізаційних умов їх існування;

- передбачає пізнавальний процес як тлумачувальний, тобто як раціональне суміщення будь-якого предмета тлумачення (ситуації, події, акта, тексту, рішення) з готовими, як «символізація» культурних форм у соціальний зміст;

- допомагає перетворити історико-культурне минуле змісту акта тлумачення в соціально-духовне сьогоденне;

- в рамках методу накопичення змістовності акта тлумачення являється самодостатнім процесом, не пов'язаним із звичайними для наукового мислення узагальненнями та абстрагуваннями;

- використання методу дозволяє (і вимагає) вирішувати всі пізна-

вальні завдання, як завдання адаптації, соціалізації, культуризації, і саме тому метод є адекватним для осмислення всього комплексу проблем правового виховання [3, с. 60-61].

Говорячи про застосування культурологічного методу, слід зазначити, що він не являється специфічною методологією теорії держави і права, хоча галузь його застосування у цій теорії не обмежена; вона носить аспектний характер. Проте в теорії держави і права існують предметні галузі, для яких культурологічна методологія є адекватною і вимагає свого обов'язкового застосування. До них відносять в першу чергу галузь порівняльного правознавства; велика галузь, що охоплює інтерпретаційно-тлумачувальну теорію і практику; галузь юридичної герменевтики; галузь, що охоплює духовні (ментальні) основи державно-правового життя, у тому числі – утримання громадської та індиві-

дуальної правосвідомості; комплекс проблем, пов'язаних з переведенням нормативно-ціннісного ладу права в культурні форми правомірної поведінки.

Сутність культурологічної методології акта тлумачення полягає у встановленні органічного зв'язку між соціальними і культурними вимірами державно-правового життя, правотворення і правореалізації.

Список використаних джерел

1. Сырых В. М. Предмет и система законодательной техники как прикладной науки и учебной дисциплины / В. М. Сырых // Законодательная техника современной России: состояние, проблемы, совершенствование : сб ст / отв. ред. В. М. Баранов – Н Новгород, 2001 – Т 1 – С 14–18.
2. Скакун О. Ф Теорія держави і права : підруч / О. Ф. Скакун – К : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009 – 520 с.
3. Малахов В. П. Методологические и мировоззренческие проблемы современной юридической теории : моногр / В. П. Малахов, Н. Д. Эриашвили – М: Юнити-Дана : Закон и право, 2011 – 432 с.